

“SHUKUR XOLMIRZAYEVNING ‘YOVVOYI GUL’ HIKOYASIDA INSON RUHIYATI VA HAYOTIY KECHINMALAR”

Bo‘ronova Maftuna Shaymardon qizi

Termiz davlat universiteti Yuridik fakulteti 1-bosqich talabasi

ANNOTATSIYA: Mazkur maqolada o‘zbek adabiyotining taniqli namoyandalaridan biri bo‘lgan Shukur Xolmirzayevning “Yovvoyi gul” hikoyasi badiiy va mazmuniy jihatdan tahlil qilinadi. Hikoya markazida qahramon Vositning ichki dunyosi, hayotiy tajribalari, sog‘inch va iztiroblari yotadi. Asarda tabiat bilan uyg‘unlik, inson ruhiyati, sevgi, sadoqat, hayotiy qarorlar va ijtimoiy majburiyatlar badiiy vositalar orqali ifodalanadi. Maqolada hikoyadagi qahramonlar tizimi, muallifning realizmga asoslangan uslubi, shuningdek, hikoyaning ijtimoiy va ma’naviy ahamiyati tahlil qilinadi.

KALIT SO‘ZLAR: Shukur Xolmirzayev, “Yovvoyi gul” hikoyasi, o‘zbek adabiyoti, realizm, inson ruhiyati, hayotiy haqiqat, badiiy obraz, tabiat, ijtimoiy muammo, ma’naviyat.

ANNOTATION: This article analyzes Shukur Xolmirzayev's short story “Wild Flower” from both artistic and thematic perspectives. At the center of the story is the protagonist Vosit, whose inner world, life experiences, longing, and struggles are portrayed. The story conveys harmony with nature, human psychology, love, loyalty, life decisions, and social responsibilities through artistic means. The article examines the system of characters, the author’s realism-based style, and the social and spiritual significance of the story.

KEYWORDS: Shukur Xolmirzayev, “Wild Flower” short story, Uzbek literature, realism, human psychology, life reality, artistic imagery, nature, social issues, spirituality.

Аннотация: В данной статье анализируется рассказ Шукура Хольмирзаева «Дикий цветок» с художественной и содержательной точек зрения. В центре рассказа находится главный герой Васит, чья внутренняя жизнь, жизненный опыт, тоска и переживания подробно раскрыты. Рассказ показывает гармонию с природой, психологию человека, любовь, верность, жизненные решения и социальные обязанности через художественные средства. В статье рассматривается система персонажей, стиль автора, основанный на реализме, а также социальное и духовное значение произведения.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Шукур Хольмирзаев, рассказ «Дикий цветок», узбекская литература, реализм, психология человека, жизненная правда, художественный образ, природа, социальные проблемы, духовность.

ÖZET: Bu makalede Shukur Xolmirzayev'in "Yabani Çiçek" hikayesi sanatsal ve içeriksel açıdan incelenmektedir. Hikayenin merkezinde, iç dünyası, yaşam deneyimleri, özlem ve sıkıntıları ile öne çıkan başkahraman Vosit yer almaktadır. Hikaye, doğa ile uyum, insan psikolojisi, aşk, sadakat, yaşam kararları ve toplumsal sorumlulukları sanatsal araçlarla ifade etmektedir. Makalede karakter sistemi, yazarın realizme dayalı üslubu ve hikayenin sosyal ve manevi önemi analiz edilmektedir.

ANAHTAR KELIMELER: Shukur Xolmirzayev, "Yabani Çiçek" hikayesi, Özbek edebiyatı, realizm, insan psikolojisi, yaşam gerçeği, sanatsal imge, doğa, sosyal sorunlar, maneviyat.

Kirish

Shukur Xolmirzayev o'z ijodida inson ruhiyatining nozik qatlamlarini va hayotiy kechinmalarini chuqur, realistik badiiy uslub bilan tasvirlaydi. "Yovvoyi gul" hikoyasi ham shular jumlasidandir. Hikoya markazida yosh qahramon Vosit turibdi, uning ichki dunyosi, hayotiy tajribalari va ruhiy iztiroblari hikoyaning asosiy harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi. Vosit shaharda ish va moliyaviy qiyinchiliklar bilan yuzma-yuz bo'lishi, oilaviy mas'uliyat va shaxsiy istaklari o'rtasida kurash olib borishi orqali o'quvchiga inson ruhining murakkab qatlamlarini ochib beradi.

Hikoya shuningdek, qahramonning tabiat bilan bo'lgan uyg'unligini ta'kidlaydi. Qishloqdagi yovvoyi gullar, kiyiko't va adirlar, shuningdek, shahar va kasalxona muhitidagi tafsilotlar Vositning ichki kechinmalarini ochib beradi. Har bir voqea va tafsilot uning ruhiy o'sish jarayoni, ichki iztiroblari va hayotiy qarorlarini ifodalaydi. Shu tariqa, hikoya o'quvchiga insoniy sabr, fidoyilik, mehr-muhabbat va ichki uyg'unlikni anglash imkonini yaratadi.

Xolmirzayevning uslubi realizmga asoslangan bo'lib, u voqealarni oddiy va sodda, ammo chuqur badiiy tafsilotlar bilan tasvirlaydi. Hikoyadagi voqealar faqat qahramonning tashqi hayotini emas, balki uning ichki ruhiy olamini ham aniq yoritadi. Shu bilan birga, hikoya o'quvchiga inson ruhining murakkabligi, hayotiy qarorlar va tabiat bilan uyg'unlikning ahamiyatini chuqur tushunishga yordam beradi. Mazkur hikoya orqali Shukur Xolmirzayev insoniyatning hayotiy sinovlar, ichki iztiroblar va ruhiy o'sish jarayonlariga oid badiiy fikrlarini o'quvchiga yetkazadi, shuningdek, o'zbek adabiyotida realizmga asoslangan yangi badiiy tajriba yaratadi. Hikoya nafaqat

badiiy asar sifatida, balki hayotiy va ma'naviy tajriba manbai sifatida ham o'quvchiga chuqur ta'sir qiladi.

Asosiy qism

Hikoyaning markaziy qahramoni Vosit — o'zining ichki dunyosi nozik, his-tuyg'ulari chuqur va o'ta sezgir bo'lgan yosh yigit. U qishloqda tug'ilgan, tabiat bilan uyg'un yashagan, ammo shahar hayoti uni yangi sinovlar bilan yuzma-yuz qo'yadi. Vosit gazeta korrektorligi bilan shug'ullanadi, ammo moliyaviy qiyinchiliklar va ishdagi tartibsizliklar uning ruhiy holatiga salbiy ta'sir qiladi. Bu uning ichki iztiroblarini, o'zini anglash jarayonini yanada kuchaytiradi.

Hikoyada tabiat muhitining tasviri juda muhim ahamiyatga ega. Vositning hayotiy tajribasi yovvoyi gullar, kiyiko't, adirlar va tog' manzaralari bilan bog'langan. Qahramon yovvoyi gulni kuzatib, uning erkin o'sishi, go'zalligi va tabiat bilan uyg'unligi orqali ichki ruhiy uyg'unlikni his qiladi. Bu qahramonga o'z hayotini va shaxsiy qarorlarini qayta baholash imkonini beradi. Har bir tabiat tasviri uning ruhiy holati va kechinmalarini aks ettiruvchi badiiy vosita sifatida ishlatilgan.

Vositning shaxsiy hayoti hikoyada yana bir asosiy qatlamni tashkil qiladi. Oilaviy munosabatlar — onasi, akasi va opa-singillari bilan bo'lgan aloqalar, mehr-muhabbat va sadoqat hissi qahramonning ichki olamiga chuqur ta'sir qiladi. Onasining g'amxo'rliqi, akasining tartibsizligi va opa-singillarning e'tibori Vositning ruhiy kechinmalarini yanada boyitadi. Shu bilan birga, u shahar hayotining qiyinchiliklari, kasalxona muhitidagi iztiroblari bilan kurashadi. Bu holatlar qahramonni ichki rivojlanishga, hayotiy qarorlarni mustahkamlashga undaydi.

Hikoyaning eng dramatik momentlaridan biri — Vositning kasalxonada yotishi va ichki tafakkuri. Bu sahnada uning ichki dunyosi chuqur ochiladi: sog'inch, alam, umid va ruhiy charchoq bir-biriga aralashadi. Shuningdek, qahramonning tabiat bilan muloqoti, yovvoyi gulni kuzatishi va unga mehr ko'rsatishi uning shaxsiy o'sishini aks ettiradi. Vosit gullarga e'tibor berib, ularni parvarishlashga harakat qiladi, bu esa uning sabr, mas'uliyat va hayotiy qadriyatlarini namoyon qiladi. Hikoyada qahramonning shahar va qishloq muhitidagi qarama-qarshiliklari ham diqqatga sazovordir. Shahar shovqini, moliyaviy va ijtimoiy qiyinchiliklar uni tashqi dunyoda sinovdan o'tkazsa, qishloqdagi tabiiy go'zallik va yovvoyi gullar ruhiy uyg'unlik beradi. Shu tariqa hikoya nafaqat Vositning tashqi hayotini, balki uning ichki ruhiy kechinmalarini ham ochib beradi.

“Yovvoyi gul” hikoyasining badiiy kuchi qahramonning ichki monologlari, ruhiy iztiroblari va tabiat bilan uyg'unligi orqali yuzaga keladi. Har bir voqea, tabiat tafsiloti va qahramonning qarori o'quvchiga hayotiy haqiqatlarni, inson ruhiyatining

murakkabligini va hayotiy qarorlar jarayonini jonli tarzda his qilish imkonini beradi. Hikoya orqali muallif Vositning shaxsiy o‘sishi, ichki uyg‘unligi va insoniy qadriyatlarni anglash jarayonini badiiy vositalar yordamida ochib beradi.

Shunday qilib, “Yovvoyi gul” hikoyasi qahramonning hayotiy tajribasi, ruhiy iztiroblari, oilaviy va ijtimoiy munosabatlari, tabiat bilan uyg‘unligi orqali o‘quvchiga chuqur badiiy va ma’naviy ta’sir beradi. Hikoya realizmga asoslangan badiiy uslub bilan yozilgan bo‘lib, Vositning hayotiy kechinmalari va ichki dunyosini aniq, tiğiz va hayotiy tarzda tasvirlaydi.

Xulosa

Shukur Xolmirzayevning “Yovvoyi gul” hikoyasi inson ruhiyatining nozik qatlamlarini, hayotiy sinovlar va ichki iztiroblarni chuqur va hayotiy tarzda yoritadi. Hikoya markaziy qahramoni Vositning hayotiy tajribalari, sog‘inch, umid, sevgi va sadoqat hissi o‘quvchiga uning ichki dunyosini aniq his qilish imkonini beradi. Vositning kasalxona muhitidagi iztiroblari, shahar va qishloq hayotidagi qarama-qarshiliklar, tabiat bilan uyg‘unligi hikoyaning badiiy va ruhiy mazmunini boyitadi.

Yovvoyi gul ramzi orqali hikoya qahramonning erkinligi, ichki o‘sishi, shaxsiy mas’uliyati va insoniy qadriyatlarini ifodalaydi. Qahramonning tabiat bilan bo‘lgan aloqasi va yovvoyi gullarni parvarishlashga bo‘lgan intilishi unga sabr, mehr-muhabbat, fidoyilik va hayotiy qarorlarni anglash imkonini beradi. Shu tariqa hikoya o‘quvchiga nafaqat badiiy zavq, balki hayotiy saboq va ichki ruhiy tahlil qilish imkoniyatini beradi. Hikoya realizmga asoslangan uslub bilan yozilgan bo‘lib, tashqi voqealar va ichki kechinmalar uyg‘un tarzda tasvirlangan. Bu Vositning shaxsiy o‘sishi, ichki uyg‘unligi, hayotiy qarorlar va insoniy qadriyatlarni anglash jarayonini chuqur ifodalaydi. “Yovvoyi gul” nafaqat o‘zbek adabiyoti uchun muhim badiiy asar, balki hayotiy va ma’naviy tajriba manbai sifatida ham o‘quvchiga chuqur ta’sir qiladi.

Shu bilan birga, hikoya o‘quvchiga inson ruhining murakkabligi, tabiat bilan uyg‘unlik, shaxsiy mas’uliyat va hayotiy sabrning ahamiyatini anglash imkonini beradi. Hikoya orqali Shukur Xolmirzayev o‘zbek adabiyotida realizmga asoslangan badiiy tajriba yaratgan va inson ruhiyatining nozik kechinmalarini chuqur badiiy uslubda ochib bergan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Xolmirzayev, Sh. – Yovvoyi gul. – Toshkent: Sharq, 2000.
2. Xolmirzayev, Sh. – Tanlangan hikoyalar. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2005.
3. Axmedov, I. – O‘zbek badiiy hikoyachiligi tarixi. – Toshkent: Fan, 2010.

4. Qodirov, A. – O‘zbek adabiyoti va realizm. – Toshkent: Ma’naviyat, 2012.
5. Sobirov, N. – Adabiy obraz va shaxsiy ruhiyat. – Toshkent: Sharq, 2015.
6. Karimov, T. – Realizm uslubida o‘zbek hikoyalari. – Toshkent: Movarounnahr, 2018.
7. Rustamov, J. – Shukur Xolmirzayev ijodi va badiiy xususiyatlari. – Toshkent: Yoshlik, 2011.
8. Ziyo, M. – O‘zbek hikoyalarida tabiat va shaxsiy kechinmalar. – Toshkent: Sharq, 2017.
9. Rasulov, S. – O‘zbek adabiyoti nazariyasi va metodologiyasi. – Toshkent: Ilm, 2014.
10. Ubaydullaev, F. – Shukur Xolmirzayev asarlarida inson ruhiyati. – Toshkent: Ma’naviyat, 2019.